

Den maskuline sjæl lider

Af Palle Weis, Interview i JP, 21. april 2012

Da Asger Aamund for nylig var med i panelet i det populære radioprogram "Mads og monopolet", ringede en mand ind for at få et godt råd. Han stod nemlig i et slemt dilemma, mente han. For han skulle vælge mellem at deltage i en teaterforestilling på sit arbejde eller være med til en afslutningsfest i sit barns børnehave. Begge dele kunne ikke lade sig gøre. Hans kone havde i temmelig klare vendinger fortalt ham, at det ville være en helligbrøde af de store, hvis han ikke dukkede op i børnehaven. Hun mente også, at barnet ville blive skuffet ud over alle grænser, hvis han valgte det fra. På den anden side, så havde han jo været med til at øve og sætte op, og desuden var der fest bagefter på arbejdspladsen, så det var ikke svært at høre, hvad manden havde lyst til. Det havde han bare ikke rigtigt fået forklaret sin kone, fremgik det.

Nu var det så panelets tur til at give ham råd. Her blev der diskuteret lidt frem og tilbage, lige indtil det blev Asger Aamunds tur.

»Rigtige mænd går ikke til afslutningsfest i en børnehave,« lød det fra erhvervsmanden, og så gik bølgerne ellers højt i studiet.

»Jeg sagde det, fordi jeg synes, man er nødt til at ruske op i folk, og jeg kunne jo efter udsendelsen også se på Facebook, at mange - også kvinder - gav mig ret.«

»Når man går ind i et parforhold, opgiver man en række friheder. Hvis man er heldig, får man til gengæld kærlighed, god sex, omsorg, familie og en række andre værdier. Men det betyder ikke, at man skal opgive alt. Man skal finde sin egen indre balance mellem at gøre sin familiepligt og melde sig ud, når man ikke gider.«

»Mange yngre mænd virker meget usikre på, hvad deres behov er. Jeg er selv et meget enkelt og usammensat menneske, men jeg ved, at jeg har nogle grænser, som ligger meget fast, og hvor jeg reagerer, når jeg når dem. Det må det være op til hver enkelt at trække linjen. Men man må være tro mod sin natur og ærlig over for sin kone. Så kan man kompensere på anden vis. Der er ingen, der siger, at delingen skal være helt lige og solidarisk, og at det er de samme ting, man skal enes om og gå til,« siger Asger Aamund.

Tolerance og frihed

Han har indvilget i at deltage i Jyllands-Postens mandeserier. Det, der kvalificerer ham, er ikke, at han er en mand, der kæmper med identiteten eller tilpasningen til en moderne feminiseret verden. Heller ikke, at han, selv om de 72 år er rundet, er en stemme fra fortidens svindende kammer af knudemænd og patriarker. Snarere, at han set på afstand virker som en mand, der hviler i sig selv og har styr på behov, værdier, identitet og ikke mindst kvinder. En mand med misundelsesværdig selvtillid og overskud, som ikke lefler for hverken tidsånd eller andre mennesker, men alligevel følger med både tiden og i tiden. Hans status som succesfuld erhvervsmand er uomtvistelig, og han er omgærdet af både sympati og respekt, om det så er som engageret rådgiver i "Mads og monopolet" eller samfundsdebattør. Som et bevis på det sidste står Jyllands-Postens debatpris fra 1991 i vinduet i det rummelige kontor på det ydre Østerbro i København, hvorfra Asger Aamund styrer udviklingen i Bavarian Nordic og de andre virksomheder, han er involveret i.

»Jeg har aldrig ment, at det at ændre samfundet skal være overladt til professionelle politikere, som sjældent har den nødvendige indsigt. Det har været en væsentlig del af baggrunden for mit samfundsengagement,« fortæller Asger Aamund og understreger, at den røde tråd i hans engagement, om det er politisk eller privat altid har været tolerance og frihed.

»Jeg er vokset op i en fordomsfri og borgerlig familie. Min mor kom fra en stor gård ved Lemvig, men den brændte, og de havde ingen forsikring, så de endte nærmest i armod. Hun blev sendt til København for at tjene og blev husassistent hos min far, der havde en stor knækbrødsfabrik og på det tidspunkt var gift med en anden kvinde. De blev forelskede i hinanden, selv om der var 22 års aldersforskel, og min far forlod sin kone. Min mor var et utroligt, kærligt og blidt menneske. En stor og favnende personlighed, der var et naturligt samlingspunkt for os alle, også for mine skolekammerater.«

»Min far var en lidt barskere type og kunne godt lange en øretæve ud, hvis man havde gjort noget galt. På den anden side var han også et meget tolerant menneske, som var meget langt fremme i skoene i forhold til kvinders rolle i samfundet. Der blev talt meget til os om, at selvstændighed og frihed er afgørende. Det blev podet ind i os. Det var et meget kærligt, men også meget myndigt hjem, hvor min far tordnede, at man skulle sørge for at få en tilværelse, hvor man tjente nogle penge. Men penge i sig selv har aldrig betydet noget for mig. Men den frihed, de giver, så ingen i sidste ende kan koste rundt med én, dét betyder noget.«

»Min største skræk som barn var, at min far skulle dø, for han var jo noget ældre end min mor. Jeg gik på Krebs' Skole og kørte med bussen hjem til Gentofte, og hver gang, vi nærmede os stoppestedet, styrtede jeg frem i bussen for at se, om vores flag var på halv, for så ville han jo være død. Det gentog sig dag efter dag, og hvis ikke flaget var på halv stang, så kunne jeg tage hjem og drikke te og spise min mors marmelademadder. Han endte med at blive ret gammel, men det var den eneste skygge, der lå over min barndom. Den foregik i en vatteret æske fyldt med kærlighed fra begge mine forældre, og når man får megen kærlighed og tryk i sin barndom, så tror jeg, man bliver både robust, tolerant og selvsikker som voksen.«

Det bedste af en selv

Inden Asger Aamunds far blev forretningsmand, havde han været operasanger ved Det Kongelige Teater, og han underholdt jævnligt familien om de intriger og al den ballade, som også dengang prægede teateret. Asger Aamund store drøm i gymnasiet var at blive landets førende skuespiller, men faren sagde, at han ikke skulle gå teatervejen, så derfor søgte han naturligvis optagelse på teaterskolen.

»Jeg læste med skuespiller Søren Weiss, som førte mange store skuespillere op til prøve. Jeg aflagde prøve for Poul Reumert, Else Højgaard og John Price. Jeg fik også at vide mange år senere af Søren Weiss, at Poul Reumert og Else Højgaard havde været meget begejstret for mig. Men John Price havde set lige igennem mig og sagt, at han går jo kun i 3.g, men hvis den unge mand virkelig brænder for teateret, så kommer han nok igen til næste år. John Price havde set helt rigtigt, for min indstilling var, at hvis ikke de ville have mig, så kunne de rende mig noget så grusomt. Jeg kom ikke igen næste år.«

Så dansk teater har måttet leve uden Asger Aamund. Han havde regnet ud, at med økonomistudier ville han altid kunne få arbejde overalt i verden. Undervejs blev han også gift med sin første kone, kunstneren Susanne Aamund, som han har to børn med. De flyttede som unge og nybagte forældre med deres første

barn, sønnen Martin, til Tyrkiet, hvor Asger Aamund havde fået et lederjob i en international virksomhed. Senere kom også datteren Malou til.

»I børneopdragelsen har jeg altid troet, at det bedste man kan give sine børn, er det bedste af en selv. Jeg har meget gerne villet være en autoritet, men som en retningsgiver. I en moderniseret udgave af det, min far prædikede. Det jeg har prøvet at give videre, er at sige til dem, at de skal være anstændige og ordentlige mennesker, som kan tage ansvar for andre mennesker og se sig selv i spejlet hver morgen. Jeg har aldrig forsøgt at sige til dem, hvad de skulle lave. Det har været vigtigt for mig at de valgte efter deres hoved i stedet for at vælge med fornuften, fordi de troede, at det var det, der ville gøre andre glade og give dem smør på brødet. Det tror jeg også, de har lyttet efter, for de har valgt meget forskellige levnedsløb.«

Fra Tyrkiet gik turen nogle år senere hjem til Danmark, nærmere bestemt Kolding, hvor Aamund var blevet eksportdirektør i Gori, men her begyndte ægteskabet også at knirke.

»Der var hun sgu ikke begejstret for at bo. Jeg havde travlt, og hun befandt sig bedst i selskab med andre kunstnere. Vi voksede fra hinanden, men er de bedste venner i dag og forældre og bedsteforældre til i alt fem børn.«

Nem at plukke

Efter skilsmissen fortsatte Asger Aamund ufortrødent karrieren og opbygningen af sit image som erhvervslivets gadedreng, der er kendt for at bruge sin frihed til at mene, hvad han vil, samtidig med, at han, trods ikke særlig stor »talkyndighed«, er blevet anerkendt for sit mod, sin innovationskraft og fremsynethed, der har skabt stor tillid til ham som erhvervsmand og gjort ham god for de temmelig mange millioner, som netop gør det muligt for ham at være sig selv. "Fætter Højben" er han blevet kaldt, fordi hans gang på jord virker så let, for eksempel når han har koketteret med, at han aldrig har været kvalificeret til nogen af de stillinger han har haft, eller da han, inden ægteskabet med Suzanne Bjerrehus for snart 25 år siden, fik opbygget en ry som machomand og erobrere.

»Jeg har altid lagt vægt på at vise mig, som jeg er. Det tror jeg, man opnår størst respekt for. Jeg tror, jeg hviler meget i mig selv og i mine egne værdier. Men det er ikke en viljesakt. Jeg er et meget lidt introvert menneske. Jeg går ikke og stiller mig selv spørgsmål om, hvem jeg er. Jeg tager tingene, som de er, og forsøger at lave det om og forbedre mig, hvis jeg laver nogen fejl. Også over for andre mennesker. Så i den forstand arbejder jeg med mig selv. Jeg ved, hvad jeg vil, og jeg kender mine grænser. Men jeg er ikke hovedopgaven. «

»I mit forhold til kvinder har jeg til gengæld nok altid været lidt mere blød end i andre sammenhænge. Jeg har altid været nem at plukke og har været typen, der lod kvinderne løbe mig op. Men jeg har hele livet kunnet lide at omgive mig med stærke kvinder, der stiller krav og er selvstændige. Jeg kan også bøje mig med mange ting, men jeg har mine helt indbyggede grænser, som de ved, at de ikke kan overskride, for så reagerer jeg. Så jeg har aldrig haft den slags territorieproblemer, hvor jeg har følt, at min maskulinitet er truet eller gået for nær, som vi ser mange yngre mænd har i dag, for eksempel vores ven i radioen.«

Maskulint comeback

Asger Aamund underviser på både CBS og Københavns Universitet og her har han konstateret, at de nye kønsroller er slået fuldstændig igennem. Ifølge ham er det de kvindelige studerende, der organiserer det hele og ikke er bange for at bruge deres autoritet, mens mændene springer rundt som kakerlakker.

»Den diskussion, vi har nu om kvinder og kvoter, kan vi godt glemme alt om. Om få år vil det se helt anderledes nu. De kommer op i direktionerne helt af sig selv, og derfra vil de blive hentet ind i bestyrelserne. Det vil de så også vælge mænd efter. Jeg synes, det er i orden, at vi oplever en generation, hvor mændene må erkende, at det er konen, der har bukserne på og ikke har noget problem med at arbejde mindre, hente børn og købe ind. Det er udtryk for et bevidst valg. Det, jeg synes er problematisk, er de mænd, der hele tiden lader sig koste rundt i en rolle, der er meget lidt maskulin. De skal til at arbejde for at få et comeback på den maskuline mark og sætter nogen grænser. For deres koner respekterer dem jo ikke.«

Det er ifølge Aamund resultatet af en lang proces, der begyndte med 1970'ernes mænd, der forsøgte at indrette sig efter alt det, de troede kvinder ville have, men alligevel ikke opnåede respekt hos kvinderne. De var med Asger Aamunds ord »skideligeglade« med dem, så de fik aldrig den status, de troede de ville få, ved at være eftergivende. Mange af de mænd har aldrig fundet sig selv, mener han.

»Nu har vi fået en ny generation af kvinder, som selv vil være familiens overhoved. Mænd finder vi i samfundets top og i samfundets bund. De har viljen til at kæmpe sig til tops og viljen til at kæmpe sig til bunds. Kvinder har til gengæld erobret midten og samtalekøkkenet. Derfra sidder de og dømmes levende og døde. Kontrollerer alt, hvad familien gør, for det er derfra, de kan overskue det hele. Det er derfra, de råber: »Jens, hvorfor er du stadig ude på toilettet. Har du problemer. Skal jeg komme og hjælpe dig«. Men han er jo gået derud for at få lidt fred, og han bliver vanvittig af, at hun står og råber gennem døren. Sådan er tilværelsen for mange moderne mænd, og til sidst oplever de, at kvinden tildeler dem et kælderrum, hvor de kan sidde med deres modelfly og gamle vinyl-plader.«

Fimsede mandsidealer

»Samtidig oplever jeg mange moderne kvinder, som virker uempatiske og er ikke bange for at skælde manden huden fuld, mens andre er til stede i stedet for at sige, at det her må vi lige tale om, når vi er alene. De er uforskammede og korrekser i ét væk. Der skal en mand sige, at det vil jeg kraftedme ikke finde mig i.«

»Man kan bare ikke bebrejde kvinderne, at de er blevet stærke, men man kan bebrejde mænd, at de er blevet svage. Der er kommet nogen underlige fimsede, bløde mandsidealer. Nu optræder mænd selv i bleannoncer. Der står sådan en halvnøgen mand med blødt skæg med en nyfødt baby på armen og ser kærligt på det, nærmest som om han er en mor. Børn vokser op med to mødre i dag, hvoraf den ene muligvis har skæg,« siger Asger Aamund.

Han lægger ikke skjul på, at han synes, det først og fremmest er mændene, der har et problem. Når de vælger selvudslettelsen som strategi i forhold til nye tider, hvor kvinderne stiller større krav, og forhandlingerne i parforholdet er blevet en fast del af den daglige rutine, så kan man dårligt bebrejde kvinderne det.

»Feminiseringen betyder blandt andet, at vi søger hen mod kompromisset, længe inden vi har defineret uenigheden. Vi suser uden om alt, hvor der ikke er konsensus. Det er meget kvindeligt at gøre sådan, men det er ikke sundt for folkesjælen og især ikke for den maskuline sjæl.«

»Mændene skal sørge for at få cementeret deres maskuline bastioner, så de ikke ender i et lille hobbyrum nede i kælderen. De skal lade være med at forville sig ind i nogen roller, de slet ikke kan holde ud, for de bliver ulykkelige af det. Man skal tage opgøret, mens forholdet er ungt. For hvis først hun har fået dig lokket

med i Ikea – igen, igen, igen – og han bare tøffer efter og først tiende gang siger fra, så bliver hun jo rasende. Det er hendes velerhvervede rettigheder, han vil tage fra hende.«

Tilbage i studiet i "Mads og monopoleet" endte panelet med at anbefale manden med dilemmaet at følge sin lyst og tage til arrangementet på arbejdspladsen. Men Asger Aamund er stadig i tvivl om, hvad manden endte med at gøre.

»Hans kone sagde, hvad hun helst ville have, men han turde ikke sige, hvad han helst ville. Hvis ikke vi havde skubbet lidt mod i ham, var han sikkert endt til afslutningsfesten. Men jeg er stadig ikke sikker på, at han ikke blev banket på plads. Eller også bankede han sig selv på plads. Alt for at gøre mor glad.«